

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

6 päivänä lokakuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Asetus (EU) N:o 1215/2012 – 1 artiklan 1 kohta – Siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat – 35 artikla – Väliaikaiset toimenpiteet ja turvaamistoimet – Viranomaisen ja kahden yksityisoikeudellisen yhtiön välillä yleisen pikatien rakennustöiden suorittamisesta tehtyyn sopimukseen perustuva oikeussuojakeino – Kyseiseen sopimukseen perustuviin sakkoihin ja vakuuksiin liittyvä väliaikaista oikeussuojaa koskeva hakemus – Pääasiassa toimivaltaisen tuomioistuimen väliaikaista oikeussuojaa koskevassa asiassa jo antama ratkaisu

Asiassa C-581/20,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Varhoven kasatsionen sad (ylin tuomioistuin, Bulgaria) on esittänyt 28.10.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 5.11.2020, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad

vastaaan

TOTO SpA – Costruzioni Generali ja

Vianini Lavori SpA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot sekä tuomarit L. Bay Larsen, C. Toader (esittelevä tuomari), M. Safjan ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: A. Rantos,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 15.7.2021 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad, edustajanaan O. Temnikov, advokat,

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

- TOTO SpA – Costruzioni Generali ja Vianini Lavori SpA, edustajinaan A. Valov, avustajinaan V. P. Penkov, N. G. Tsvetanov, P. D. Tsanov, V. V. Tomova, B. H. Strizhlev ja V. K. Semkov, advokati, sekä M. T. Stoeva,
- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna ja S. Żyrek,
- Euroopan komissio, asiamiehinään M. Heller ja I. Zaloguin,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.9.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 1 artiklan 1 kohdan ja 35 artiklan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Skarb Państwa Rzeczypospolitej Polskiej reprezentowany przez Generalnego Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad (Puolan valtiokonttori, jota edustaa sen kansallisten teiden ja moottoriteiden pääjohtaja (jäljempänä tieasioiden pääjohtaja)) sekä toisaalta Italian oikeuden mukaisesti perustetut yhtiöt TOTO SpA – Costruzioni Generali ja Vianini Lavori SpA (jäljempänä rakennusyhtiöt) ja joka koskee sopimusta pikatien rakennustöiden suorittamisesta Puolassa.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

- 3 Asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 10, 33 ja 34 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(10) Tämän asetuksen soveltamisalan olisi katettava kaikki tärkeimmät siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat lukuun ottamatta tiettyjä selkeästi määriteltyjä asioita – –
– –
(33) Tämän asetuksen nojalla olisi varmistettava väliaikaisten toimenpiteiden ja turvaamistoimien vapaa liikkuvuus silloin, kun ne on määrännyt tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian. Väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, jotka tällainen tuomioistuin on määrännyt kutsumatta vastaajaa oikeudenkäyntiin, ei kuitenkaan olisi tunnustettava eikä pantava täytäntöön tämän asetuksen nojalla, paitsi jos toimenpiteen sisältävä tuomio on annettu vastaajalle tiedoksi ennen täytäntöönpanoa. Tämä ei saisi sulkea pois tällaisten toimenpiteiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa kansallisen lain mukaisesti. Jos väliaikaiset toimenpiteet ja turvaamistoimet on määrännyt jäsenvaltion tuomioistuin, joka ei ole pääasiassa toimivaltainen, toimenpiteiden vaikutus olisi tämän asetuksen nojalla rajattava koskemaan vain kyseisen jäsenvaltion aluetta.

(34) Olisi varmistettava jatkuvuus [tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn] yleissopimuksen [(EYVL 1972, L 299, s. 32)], [tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston] asetuksen (EY) N:o 44/2001 [(EYVL 2001, L 12, s. 1)] ja tämän asetuksen välillä, minkä vuoksi olisi säädettävä siirtymäsäännöksistä. Saman jatkuvuuden olisi koskettava myös Euroopan unionin tuomioistuimen tulkintaa [kyseisestä yleissopimuksesta] ja sen korvaavista asetuksista.”

4 Asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa, riippumatta siitä, millaisessa tuomioistuimessa niitä käsitellään. Sitä ei erityisesti sovelleta vero- tai tulliasioihin eikä hallinto-oikeudellisiin asioihin eikä valtion vastuuseen teoista ja laiminlyönneistä, jotka on tehty julkista valtaa käytettäessä (acta iure imperii).”

5 Kyseisen asetuksen 2 artiklan a alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Tässä asetuksessa tarkoitetaan

a) – –

Jäljempänä olevaa III lukua sovellettaessa ’tuomiolla’ tarkoitetaan myös väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, jotka on määrännyt sellainen tuomioistuin, joka on tämän asetuksen nojalla toimivaltainen käsittelemään pääasian. Sillä ei tarkoiteta väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia, jotka tällainen tuomioistuin on määrännyt varaamatta vastaajalle tilaisuutta vastata asiassa, paitsi jos toimenpiteen sisältävä tuomio annetaan vastaajalle tiedoksi ennen täytäntöönpanoa”.

6 Mainitun asetuksen II luvussa, jonka otsikko on ”Toimivalta”, olevassa 7 jaksossa on 25 artikla, jonka 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos asianosaiset, riippumatta heidän kotipaikastaan, ovat sopineet, että jäsenvaltion tuomioistuimen tai tuomioistuinten on ratkaistava tietystä oikeussuhteesta syntyneet tai mahdollisesti syntyvät riidat, kyseisellä tuomioistuimella tai kyseisillä tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista asia, paitsi jos sopimus sen aineellisen pätevyyden suhteen on tuon jäsenvaltion lain mukaan mitätön. Toimivalta on yksinomainen, jos asianosaiset eivät toisin ole sopineet. – –

– –”

7 Asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklassa, joka kuuluu kyseisessä II luvussa olevaan 10 jaksoon, säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltion lain mukaisia väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia voidaan hakea kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimilta myös silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään pääasian.”

Bulgarian oikeus

- 8 Siviiliprosessilain (Grazhdanski protsesualen kodeks), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa (jäljempänä GPK), 18 §:ssä, jonka otsikko on ”Lainkäyttöllinen koskemattomuus”, säädetään seuraavaa:

”(1) Bulgarian tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ratkaisemaan kanteet, joissa on osapuolena toinen valtio tai henkilö, jolla on lainkäyttöllinen koskemattomuus,

1. jos lainkäyttöllinen koskemattomuus peruutetaan
2. jos kyseessä on sopimussuhteeseen perustuva kanne ja jos velvoitteen täyttämispaiikka on Bulgarian tasavallassa
3. jos kyseessä on Bulgarian tasavallassa tehdyn virheen korvaamista koskeva kanne
4. jos kyse on kanteista, jotka koskevat oikeuksia jäämistöomaisuuteen ja perillisittä kuolleiden jäämistöjä Bulgarian tasavallassa
5. jos kyse on bulgarialaisten tuomioistuinten yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvista asioista.

(2) Edellä olevan 1 momentin 2, 3 ja 4 kohtaa ei sovelleta sellaisiin toimiin, jotka on toteutettu henkilöiden julkisten tehtävien suorittamiseksi tai jotka liittyvät muiden valtioiden suvereenien oikeuksien käyttämiseen.”

- 9 GPK:n 389 §:ssä, jonka otsikko on ”Väliaikainen oikeussuoja kanteen nostamisen jälkeen”, säädetään seuraavaa:

”(1) Kantaja voi missä tahansa menettelyvaiheessa siihen saakka, kunnes todistelumenettely valitusasiassa päätetään, jättää väliaikaista oikeussuojaa koskevan hakemuksen sille tuomioistuimelle, jossa asia on vireillä.

(2) Väliaikaista oikeussuojaa voidaan hakea kaikkien kannetyyppien yhteydessä.”

- 10 GPK:n 391 §:n, jonka otsikko on ”Välitoimen määräämisen edellytykset”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Kantajan vaatimuksen turvaamiseksi määrätään välitoimesta, jos kantajan olisi muutoin mahdotonta tai vaikeaa panna täytäntöön annettavaan ratkaisuun perustuvia oikeuksia ja jos

1. kanteen tueksi voidaan esittää vakuuttavat kirjalliset todisteet tai jos
2. tuomioistuimen määrittämän suuruinen vakuus annetaan – –”

- 11 GPK:n 393 §:ssä, jonka otsikko on ”Välitoimihakemuksen tutkimatta jättäminen”, säädetään seuraavaa:

”(1) Välitoimihakemus jätetään tutkimatta, kun kanteella vaaditaan rahamääräistä saatavaa valtiolta, viranomaisilta, kunnilta tai sairaaloista annetun lain [(Zakon za lechebnite zavedenya)]

5 §:n 1 momentissa tarkoitetuilta sairaaloilta sekä sairaaloiden saatavia kansalliselta sairauskassalta.

(2) Välitoimihakemus jätetään tutkimatta, kun kanteella vaaditaan rahamääräistä saatavaa ja kun kyseessä on sellaisiin saataviin kohdistuva vakuustakavarikko, jotka eivät voi olla pakkotäytäntöönpanon kohteena.”

12 GPK:n 397 §:n, jonka otsikko on ”Toimenpiteiden ryhmät”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Väliaikainen oikeussuoja toteutetaan

1. määräämällä kiinteistön hukkaamiskiellosta

2. määräämällä velallisen irtainta omaisuutta ja saatavia koskevasta vakuustakavarikosta

3. muilla tuomioistuimen määrittämällä asianmukaisilla toimenpiteillä, mukaan lukien moottoriajoneuvon käytön estäminen ja täytäntöönpanon lykkääminen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

13 Kuten unionin tuomioistuimelle esitetystä aineistosta ilmenee, pikatieosuuden S-5 Poznań – Wrocław, Poznańin liittymä A 2. Głuchowo-Wronczynin kylä (Puola), rakennustöiden suorittamisesta tehtiin tieasioiden pääjohtajan hankintaviranomaisena aloittaman julkista hankintaa koskevan menettelyn päätteeksi 30.7.2015 sopimus sopimuskumppaneiksi valittujen rakennusyhtiöiden kanssa.

14 Bulgarian oikeuden mukaan perustettu vakuutusyhtiö Evroins AD antoi kyseisen sopimuksen perusteella rakennusyhtiöiden pyynnöstä hankintaviranomaiselle kaksi vakuutta, joista töiden sopimuksenmukaista suorittamista koskenut ensimmäinen vakuus annettiin mainitun sopimuksen täyttämättä jättämisen tai puutteellisen täyttämisen varalta ja se oli voimassa ensin 31.7.2019 saakka, minkä jälkeen sen voimassaoloaika jatkettiin 30.6.2024 saakka, ja joista 31.7.2019 saakka voimassa ollut toinen vakuus annettiin sopimussakon maksamisen vakuudeksi sopimuksen täyttämiseksi asetettujen määräaikojen ylittämisen varalta.

15 Kyseessä olevan sopimuksen ehtojen mukaan toimivalta ratkaista kaikki sen täyttämisen yhteydessä mahdollisesti ilmenevät riidat oli annettu hankintaviranomaisen kotipaikan tuomioistuimelle, ja sovellettavaksi laiksi oli nimetty myös mainittujen vakuuksien osalta Puolan oikeus.

16 Koska pääasian asianosaisten välillä ilmeni erimielisyyksiä työn laadusta ja sopimuksen täyttämisestä määräajassa, rakennusyhtiöt nostivat Sąd Okręgowy w Warszawiessa (Varsovan alueellinen tuomioistuin, Puola) negatiivisen vahvistuskanteen, jolla pyrittiin lähinnä estämään tieasioiden pääjohtajaa käyttämästä oikeuksiaan annettuihin vakuuksiin.

17 Rakennusyhtiöt esittivät samassa tuomioistuimessa väliaikaista oikeussuojaa koskevat hakemukset, joissa vaadittiin muun muassa tieasioiden pääjohtajan velvoittamista pidättäytymään 26.6.2019 saakka ilmoittamasta niille tahdostaan purkaa kyseessä oleva sopimus, laskuttamasta niiltä sopimussakkoja ja turvautumasta Evroinsin kyseisen sopimuksen asianmukaisen täyttämisen turvaamiseksi antamaan vakuuteen.

- 18 Sąd Okręgowy w Warszawie hylkäsi kyseiset väliaikaista oikeussuojaa koskevat hakemukset 7.6.2019 ja 2.12.2019 antamallaan määräyksillä lähinnä sillä perusteella, ettei esitetty selvitysaineisto riittänyt fumus boni iuris osoittamiseen.
- 19 Samanaikaisesti kyseisessä tuomioistuimessa vireille saatettujen menettelyjen kanssa rakennusyhtiöt saattoivat 31.7.2019 Sofijski gradski sadissa (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) vireille kyseisissä menettelyissä tieasioiden pääjohtajaa vastaan esitettyä hakemusta sisällöllisesti vastaavan väliaikaista oikeussuojaa koskevan hakemuksen, joka jätettiin tutkimatta määräyksellä.
- 20 Apelativen sad – Sofia (Sofian ylioikeus, Bulgaria) kumosi mainitun määräyksen, hyväksyi väliaikaista oikeussuojaa koskevan hakemuksen GPK:n 389 §:n ja asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklan nojalla ja määräsi tieasioiden pääjohtajan sen saatavan vakuustakavarikosta, joka kohdistui Evroinsin antamiin kahteen vakuuteen.
- 21 Tieasioiden pääjohtaja teki kassaatiovalituksen Varhoven kasatsionen sadiin (ylin tuomioistuin, Bulgaria) ja riitautti muun muassa asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisen nyt käsiteltävässä tapauksessa sillä perusteella, ettei pääasian menettely sisälly kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteeseen.
- 22 Hän esitti tässä yhteydessä Sąd Okręgowy w Warszawien eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöön otosta 12.12.2006 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1896/2006 (EUVL 2006, L 399, s. 1) nojalla Evroinsille antaman eurooppalaisen maksamismääräyksen.
- 23 Muistutettuaan ensin asiaa koskevasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää epäilynsä siitä, onko pääasia asetuksessa N:o 1215/2012 tarkoitettulla tavalla luonteeltaan siviili- tai kauppaoikeudellinen, kun otetaan huomioon se, että sopimuspuolena on puolalainen viranomainen.
- 24 Siltä varalta, että oikeusriita kuuluisi asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii, puuttuuko tuomioistuimelta, jossa asia on kyseisen asetuksen 35 artiklan nojalla saatettu vireille, toimivalta määrätä välitoimista siitä syystä, että tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian, eli tässä tapauksessa puolalainen tuomioistuin, on jo ratkaissut samankaltaisen hakemuksen. Se esittää tältä osin, että Bulgarian oikeuden eli GPK:n 389 ja 390 §:n mukaan se, että väliaikaista oikeussuojaa koskevasta hakemuksesta on jo annettu ratkaisu, ei estä myöhemmän hakemuksen saattamista vireille toimivaltaisessa tuomioistuimessa.
- 25 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii myös sitä, onko väliaikaista oikeussuojaa koskevaa hakemusta arvioitava yksinomaan väliaikaisten toimenpiteiden ja turvaamistoimien itsenäisen käsitteen kannalta eli toimenpiteinä, joilla pyritään säilyttämään tosiasiallinen tai oikeudellinen tilanne sellaisten oikeuksien suojaamiseksi, joiden tunnustamista vaaditaan pääasian tutkivalta tuomioistuimelta (tuomio 3.9.2020, Supreme Site Services ym., C-186/19, EU:C:2020:638, 50 kohta), vai onko se tutkittava kaikkien oikeuspaikkavaltion oikeudessa säädettyjen edellytysten kannalta. Se täsmentää, että viimeksi mainitussa tapauksessa se voisi tehokkuusperiaatteen nojalla joutua jättämään soveltamatta GPK:n 393 §:ää.

- 26 Tässä tilanteessa Varhoven kasatsionen sad on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko asetuksen [N:o 1215/2012] 1 artiklaa tulkittava siten, että tässä ennakkoratkaisupyynnössä kuvatus kaltaista menettelyä on pidettävä kaikilta osin tai osittain kyseisen asetuksen 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna siviili- tai kauppaoikeudellisena asiana?
  - 2) Kun asianosainen on käyttänyt oikeuttaan esittää väliaikaisten toimenpiteiden tai turvaamistoimien määräämistä koskeva hakemus, josta pääasiassa toimivaltainen tuomioistuin on jo antanut ratkaisun, onko katsottava, että tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi väliaikaista oikeussuojaa koskeva hakemus on saatettu samoin perustein ja [asetuksen N:o 1215/2012] 35 artiklan nojalla, ei ole toimivaltaa siitä hetkestä alkaen, jona osoitetaan asiakirjatodistein, että pääasiassa toimivaltainen tuomioistuin on antanut asiassa ratkaisun?
  - 3) Jos kahteen ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen annetuista vastauksista seuraa, että tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi [asetuksen N:o 1215/2012] 35 artiklan mukainen hakemus on saatettu, on toimivaltainen, onko [kyseisen asetuksen] 35 artiklan mukaisten turvaamistoimien määräämiselle asetettuja edellytyksiä tulkittava itsenäisesti? Onko säännöstä, joka on esteenä sille, että nyt tarkasteltavan asian kaltaisessa tilanteessa määrätään turvaamistoimesta julkisoikeudellista laitosta vastaan, jätettävä soveltamatta?”

Asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on pyytänyt unionin tuomioistuinta käsittelemään nyt käsiteltävässä asiassa esitetyn ennakkoratkaisupyynnön nopeutetussa menettelyssä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 105 artiklan nojalla. Kyseinen tuomioistuin on vedonnut pyyntönsä tueksi yhtäältä siihen, että kansallisten säännösten mukaan pääasian menettelyn luonne edellyttää, että se ratkaisee asian pikaisesti, ja toisaalta siihen, että väliaikaisten toimenpiteiden määräämisestä seuraisi, että yksi pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen osapuolista ei pitkään aikaan – aina pääasian oikeudenkäynnin päättymiseen saakka – voisi käyttää oikeuksiaan.
- 28 Työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdassa määrätään, että unionin tuomioistuimen presidentti voi ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyynnöstä tai poikkeuksellisesti omasta aloitteestaan päättää esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan, että ennakkoratkaisupyynnö käsitellään nopeutetussa menettelyssä, jos asian laatu edellyttää sen käsittelemistä ensi tilassa.
- 29 Kuten unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, se, että ennakkoratkaisupyynnö on esitetty väliaikaista oikeussuojaa koskevassa menettelyssä, tai se, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet varmistaakseen pääasian nopean ratkaisemisen, ei sellaisenaan riitä oikeuttamaan nopeutetun menettelyn käyttämistä työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdan mukaisesti (ks. vastaavasti unionin tuomioistuimen presidentin määräys 23.1.2007, Consel Gi. Emme, C-467/06, ei julkaistu, EU:C:2007:49, 7 kohta ja unionin tuomioistuimen presidentin määräys 23.12.2015, Vilkas, C-640/15, ei julkaistu, EU:C:2015:862, 8 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 30 Edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pyyntö asian käsittelemisestä nopeutetussa menettelyssä työjärjestyksen 105 artiklan 1 kohdan nojalla hylättiin unionin tuomioistuimen presidentin 20.11.2020 tekemällä päätöksellä.
- 31 Unionin tuomioistuimen presidentti päätti kuitenkin samana päivänä tekemällään päätöksellä, että asian käsittelylle annetaan työjärjestyksen 53 artiklan 3 kohdan nojalla etusija.

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

- 32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuimessa yleisesti sovellettavien oikeussäntöjen mukaisesti vireille saatettu ja vireillä oleva väliaikaista oikeussuojaa koskeva hakemus, joka koskee sellaisen hankintamenettelyn, jossa hankintaviranomaisena on viranomainen, päätteeksi tehdyn yleisen pikatien rakennustöiden suorittamista koskevan sopimuksen täyttämiseen liittyviä sopimussakkoja, kuuluu kyseisessä säännöksessä tarkoitettun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan.
- 33 Asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kyseistä asetusta sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa. Niinpä ensimmäinen kysymys koskee sitä, kuuluuko edellä mainittu väliaikaista oikeussuojaa koskeva hakemus asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan.
- 34 Aluksi on huomattava, että pääasiassa kyseessä olevan väliaikaista oikeussuojaa koskevan hakemuksen tarkoituksena on väliaikaisten toimenpiteiden määrääminen sellaisen tosiasiallisen tilanteen suojaamiseksi, joka on saatettu tuomioistuimen arvioitavaksi pääasian oikeudenkäynnissä, ja että välitoimimenettely ja pääasian oikeudenkäynti on saatettu vireille samojen asianosaisten välillä. Tällainen väliaikaista oikeussuojaa koskeva hakemus koskee siten asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklassa tarkoitettuja väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia edellyttäen, että se kuuluu kyseisen asetuksen soveltamisalaan.
- 35 Unionin tuomioistuin on todennut tältä osin, että väliaikaisten toimenpiteiden ja turvaamistoimien kuulumista tämän asetuksen aineelliseen soveltamisalaan ei ole arvioitava niiden luonteen vaan niiden oikeuksien luonteen perusteella, joiden turvaaminen kyseisillä toimenpiteillä pyritään varmistamaan pääasiassa (tuomio 3.9.2020, Supreme Site Services ym., C-186/19, EU:C:2020:638, 54 kohta).
- 36 Unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee myös, että sen selvittämiseksi, kuuluuko asia asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian itsenäisen käsitteen alaan ja siten tämän asetuksen soveltamisalaan, on tunnistettava riita-asian asianosaisten välinen oikeussuhde ja riita-asian kohde tai vaihtoehtoisesti tutkittava kanteen perusta ja sen vireille saattamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt (tuomio 16.7.2020, Movic ym., C-73/19, EU:C:2020:568, 37 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 37 Niinpä unionin tuomioistuin on toistuvasti todennut, että vaikka tietyt viranomaisen ja yksityisen väliset oikeusriidat saattavatkin kuulua asetuksen N:o 1215/2012 soveltamisalaan, jos kanne koskee toimia, jotka on toteutettu iure gestionis, näin ei ole silloin, kun viranomaisen käyttää julkista valtaa (ks. vastaavasti tuomio 12.9.2013, Sunico ym., C-49/12, EU:C:2013:545, 34 kohta ja tuomio 7.5.2020, Rina, C-641/18, EU:C:2020:349, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 38 Nimittäin se, että yksi oikeusriidan asianosaisista käyttää julkisen vallan oikeuksia, koska se käyttää yksityisten välisiin suhteisiin sovellettaviin sääntöihin nähden poikkeuksellisen laajaa valtaa, estää sen, että tällainen oikeusriita olisi asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu siviili- ja kauppaoikeudellinen asia (tuomio 3.9.2020, Supreme Site Services ym., C-186/19, EU:C:2020:638, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 39 Unionin tuomioistuin on myös katsonut, ettei se, että tietyllä toiminnalla on julkinen tarkoitus, sellaisenaan riitä perusteeksi todeta, että kyseistä toimintaa harjoitettaisiin iure imperii, jos kyse ei ole yksityisten välisiin suhteisiin sovellettaviin sääntöihin nähden poikkeuksellisen laajan vallan käyttämisestä (tuomio 3.9.2020, Supreme Site Services ym., C-186/19, EU:C:2020:638, 66 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuimen käytettävissä olevasta asiakirja-aineistosta ilmenee asianosaisten välisen oikeussuhteen ja oikeusriidan kohteen osalta, että pääasian väliaikaista oikeussuojaa koskevan hakemuksen kohteena on rakennusyhtiöiden ja tieasioiden pääjohtajan välillä 30.7.2015 tehtyyn sopimukseen perustuvien oikeuksien turvaaminen.
- 41 Tällaisen sopimuksen kohdetta tai sitä, että ainoastaan tieasioiden pääjohtajalla on oikeus aloittaa julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekomenettely pikatien rakennuttamista varten, ei voida pitää osoituksena julkisen vallan oikeuksien käyttämisestä.
- 42 Oikeussuojakeinon perustasta ja sen vireille saattamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä on lisäksi huomautettava, että – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on esittänyt – ensimmäinen kysymys koskee yleisten oikeussääntöjen mukaisesti vireille saatettua ja vireillä olevaa väliaikaista oikeussuojaa koskevaa hakemusta.
- 43 Vaikka pääasiassa kyseessä olevan kaltainen sopimus on tehty julkisia hankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyssä ja vaikka se koskee yleisen pikatien rakennustöiden suorittamista, se synnyttää osapuolten välille oikeussuhteen, jonka yhteydessä ne ovat vapaaehtoisesti saaneet oikeuksia ja sitoutuneet velvoitteisiin, ja kytkeytyy siten asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuun siviili- ja kauppaoikeudelliseen asiaan.
- 44 Se, että GPK:n 393 §:n kaltaisessa kansallisen oikeuden säännöksessä ei sallita rahamääräisiä saatavia valtiolta ja viranomaiselta koskevan kanteen yhteydessä väliaikaista oikeussuojaa koskevaa menettelyä ja että sillä saatetaan näin antaa valtiolle ja viranomaisille rajoitettu lainkäyttöllinen koskemattomuus – mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tutkittava –, ei vaikuta siihen, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen hakemus on luonteeltaan siviili- ja kauppaoikeudellinen asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla.
- 45 Immunitettia koskeva oikeus ei nimittäin ole automaattisesti este asetuksen N:o 1215/2015 soveltamiselle (ks. vastaavasti tuomio 3.9.2020, Supreme Site Services ym., C-186/19, EU:C:2020:638, 62 kohta).

46 Ensimmäiseen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuimessa yleisesti sovellettavien oikeussääntöjen mukaisesti vireille saatettu ja vireillä oleva väliaikaista oikeussuojaa koskeva hakemus, joka koskee sellaisen hankintamenettelyn, jossa hankintaviranomaisena on viranomainen, päätteeksi tehdyn yleisen pikatien rakennustöiden suorittamista koskevan sopimuksen täyttämiseen liittyviä sopimussakkoja, kuuluu kyseisessä säännöksessä tarkoitettun siviili- ja kauppa-oikeudellisen asian käsitteen alaan.

Toinen kysymys

47 Toisella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklaa tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu kyseisen säännöksen nojalla väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia koskeva hakemus, on todettava, ettei sillä ole toimivaltaa, jos toisen jäsenvaltion tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian, on jo ratkaissut hakemuksen, jolla on sama kohde ja peruste ja joka on saatettu vireille samojen asianosaisten välillä.

48 Tällä kysymyksellä ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa täsmennystä siihen, onko se toimivaltainen tutkimaan sille pääasiassa esitetyn väliaikaisia toimenpiteitä koskevan hakemuksen. Aluksi on kuitenkin mainittava, ettei kyseinen toimivalta riipu ainoastaan vastauksesta toiseen kysymykseen, sellaisena kuin se on uudelleen muotoiltuna.

49 Kuten ennakkoratkaisupyynnön perusteluista ilmenee, pääasiassa kyseessä olevaan rakennusurakkasopimukseen sisältyy oikeuspaikkalauseke, jonka mukaan puolalaiset tuomioistuimet ovat toimivaltaisia kaikissa kyseisen sopimuksen täyttämisen yhteydessä mahdollisesti ilmenevissä oikeusriidoissa.

50 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 59 ja 60 kohdassa, asetuksen N:o 1215/2012 järjestelmässä ja erityisesti sen 25 artiklan nojalla osapuolet voivat sopimuksella määrittää tuomioistuimen kansainvälisen toimivallan määrätä väliaikaisista toimenpiteistä tai turvaamistoimista, ja voidaan olettaa, että yleisesti muotoiltu oikeuspaikkalauseke antaa valitulle tuomioistuimelle toimivallan määrätä tällaisista toimenpiteistä.

51 Vaikka pääasian asianosaisten unionin tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa esittämät kannat poikkesivat toisistaan siltä osin, ulottuuko pääasiassa kyseessä olevaan sopimukseen sisältyvä oikeuspaikkalauseke kattamaan haetut väliaikaiset toimenpiteet ja turvaamistoimet, on muistutettava, että oikeuspaikkalausekkeen tulkinta ja sen laajuuden arviointi on unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan sen kansallisen tuomioistuimen tehtävä, jossa siihen vedotaan (ks. vastaavasti tuomio 7.7.2016, Hőszig, C-222/15, EU:C:2016:525, 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

52 Lisäksi on täsmennettävä, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tehtävänä on myös arvioida asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklan mukaisesti se, onko pääasiassa vaadittujen toimenpiteiden kohteen ja asiasta päättävän tuomioistuimen sijaintivaltion alueellisen toimivallan välillä todellinen liityntä unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettulla tavalla (ks. vastaavasti tuomio 17.11.1998, Van Uden, C-391/95, EU:C:1998:543, 40 kohta).

- 53 Toisessa kysymyksessä muotoillun, kyseisen säännöksen tulkintaa koskevan pyynnön osalta on muistutettava aluksi, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeussäännön tulkittamisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös asiayhteys, johon se kuuluu (ks. vastaavasti tuomio 10.6.2021, KRONE – Verlag, C-65/20, EU:C:2021:471, 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 54 Asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklan mukaan jäsenvaltion lain mukaisia väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia voidaan hakea kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimilta myös silloin, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia käsittelemään pääasian.
- 55 Kyseisessä artiklassa annetaan siis kansainvälinen toimivalta määrätä väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia yhtäältä niille jäsenvaltion tuomioistuimille, jotka ovat toimivaltaisia tutkimaan pääasian, ja toisaalta tietyin edellytyksin muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimille.
- 56 Mainitun artiklan asiayhteydestä on mainittava, että asetuksen 2 artiklan a alakohdan säännöksistä ja sen johdanto-osan 33 perustelukappaleesta ilmenee yhdessä luettuina, että ainoastaan pääasiassa toimivaltaisen tuomioistuimen määräämiä väliaikaisia toimenpiteitä ja turvaamistoimia pidetään ”tuomioina”, joiden vapaa liikkuvuus on varmistettava mainitun asetuksen nojalla.
- 57 Sen sijaan silloin, kun väliaikaisista toimenpiteistä tai turvaamistoimista määrää sellainen jäsenvaltion tuomioistuin, joka ei ole toimivaltainen tutkimaan pääasiaa, niiden vaikutus rajoittuu asetuksen N:o 1215/2012 nojalla ainoastaan kyseisen jäsenvaltion alueeseen.
- 58 Tästä seuraa, että asianosaisella on mahdollisuus hakea väliaikaista toimenpidettä tai turvaamistoimea joko sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimessa, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian ja jonka antama ratkaisu voi liikkua vapaasti, tai sellaisten muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimissa, joissa sijaitsee omaisuus tai henkilö, johon nähden toimenpide on pantava täytäntöön.
- 59 Vaikka asetuksen N:o 1215/2012 systematiikasta ilmeneekin, että niiden jäsenvaltion tuomioistuinten, jotka ovat toimivaltaisia tutkimaan pääasian, antamien ratkaisujen ja muiden jäsenvaltioiden tuomioistuinten antamien ratkaisujen vaikutukset ovat erilaiset, kyseisessä asetuksessa ei kuitenkaan säädetä näiden oikeuspaikkojen välisestä hierarkiasta.
- 60 Erityisesti on todettava, ettei mainitun asetuksen 35 artiklan sanamuodosta mitenkään ilmene, että siinä annettaisiin niille jäsenvaltion tuomioistuimille, joilla on toimivalta tutkia pääasia, lähtökohtainen toimivalta määrätä väliaikaisista toimenpiteistä tai turvaamistoimista, mikä merkitsisi sitä, että muiden jäsenvaltioiden tuomioistuimet eivät olisi enää toimivaltaisia määräämään tällaisista toimenpiteistä sen jälkeen, kun ensin mainituissa tuomioistuimissa on saatettu vireille hakemus ratkaisun antamiseksi tällaisista toimenpiteistä tai kun ne ovat ratkaisseet tällaisen hakemuksen.
- 61 Toiseen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu kyseisen säännöksen nojalla esitetty väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia koskeva hakemus, ei ole todettava, ettei sillä ole toimivaltaa, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian, on jo ratkaissut hakemuksen, jolla on sama kohde ja sama peruste ja joka on saatettu vireille samojen asianosaisten välillä.

Kolmas kysymys

- 62 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklaa tulkittava siten, että väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia koskevan hakemuksen tutkimiseen sovelletaan unionin oikeuden itsenäisiä edellytyksiä, ja jos näin on, onko se esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa ei sallita väliaikaista oikeussuojaa koskevaa hakemusta sellaisen kanteen yhteydessä, joka koskee rahamääräistä saatavaa valtiolta tai viranomaiselta.
- 63 Aluksi on mainittava, että asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklan sanamuodosta ilmenee, että tuomioistuin, jossa asia on saatettu vireille kyseisen artiklan perusteella, määrää väliaikaisista toimenpiteistä kansallisen oikeutensa mukaisesti.
- 64 Kyseisessä säännöksessä säädetään siis vaihtoehtoisesta toimivaltaperusteesta jonkin muun jäsenvaltion hyväksi kuin sen, jonka tuomioistuimet ovat toimivaltaisia tutkimaan pääasian, mutta siinä ei taata väliaikaisen toimenpiteen tai turvaamistoimen myöntämistä konkreettisesti riita-asiassa; tältä osin sovelletaan kaikilta osin sen jäsenvaltion, jossa asia on saatettu vireille, säännöstöä.
- 65 Niinpä kansallisen säännöksen, jolla rajoitetaan mahdollisuutta määrätä rahamääräistä saatavaa valtiolta tai tietyiltä sen viranomaisilta koskevaan kanteeseen liittyvästä välitoimesta, ei voida katsoa olevan ristiriidassa asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklassa säädetyn toimivaltasäännön kanssa.
- 66 Asiayhteys, johon asetuksen N:o 1215/2012 35 artikla kuuluu, tukee tätä näkemystä.
- 67 Asetuksella N:o 1215/2012 pyritään nimittäin siviili- ja kauppaoikeuden alan oikeudellisen yhteistyön alalla vahvistamaan tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevien sääntöjen yksinkertaistettua ja tehokkaampaa järjestelmää, joka on otettu käyttöön oikeudellisilla asiakirjoilla, joiden jatkumoa se on, oikeudellisen yhteistyön helpottamiseksi, jotta myötävaikutetaan sellaisen Euroopan unionille asetetun tavoitteen toteutumiseen, jonka mukaan siitä tulee vapauten, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva alue, sen vankan luottamuksen perusteella, jonka on vallittava jäsenvaltioiden välillä (ks. vastaavasti tuomio 9.3.2017, Pula Parking, C-551/15, EU:C:2017:193, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 68 Sitä edeltäneiden oikeudellisten asiakirjojen tavoin myöskään asetuksella N:o 1215/2012 ei siis pyritä yhtenäistämään jäsenvaltioiden menettelysääntöjä vaan jakamaan tuomioistuimen toimivalta ratkaista siviili- ja kauppaoikeudelliset asiat (ks. analogisesti tuomio 6.6.2002, Italian Leather, C-80/00, EU:C:2002:342, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 69 Kolmanteen kysymykseen on edellä esitetyn perusteella vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklaa on tulkittava siten, että väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia koskeva hakemus tutkitaan asiaa käsittelevän tuomioistuimen jäsenvaltion lain perusteella, eikä se ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa ei sallita rahamääräistä saatavaa valtiolta tai viranomaiselta koskevan kanteen yhteydessä väliaikaista oikeussuojaa koskevaa hakemusta.

Oikeudenkäyntikulut

- 70 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 1 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuimessa yleisesti sovellettavien oikeussääntöjen mukaisesti vireille saatettu ja vireillä oleva väliaikaista oikeussuojaa koskeva hakemus, joka koskee sellaisen hankintamenettelyn, jossa hankintaviranomaisena on viranomainen, päätteeksi tehdyn yleisen pikatien rakennustöiden suorittamista koskevan sopimuksen täyttämiseen liittyviä sopimussakkoja, kuuluu kyseisessä säännöksessä tarkoitetun siviili- ja kauppaoikeudellisen asian käsitteen alaan.**
- 2) Asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklaa on tulkittava siten, että jäsenvaltion tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi on saatettu kyseisen säännöksen nojalla esitetty väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia koskeva hakemus, ei ole todettava, ettei sillä ole toimivaltaa, kun toisen jäsenvaltion tuomioistuin, joka on toimivaltainen tutkimaan pääasian, on jo ratkaissut hakemuksen, jolla on sama kohde ja sama peruste ja joka on saatettu vireille samojen asianosaisten välillä.**
- 3) Asetuksen N:o 1215/2012 35 artiklaa on tulkittava siten, että väliaikaisia toimenpiteitä tai turvaamistoimia koskeva hakemus tutkitaan asiaa käsittelevän tuomioistuimen jäsenvaltion lain perusteella, eikä se ole esteenä kansalliselle säännöstölle, jossa ei sallita rahamääräistä saatavaa valtiolta tai viranomaiselta koskevan kanteen yhteydessä väliaikaista oikeussuojaa koskevaa hakemusta.**

Allekirjoitukset